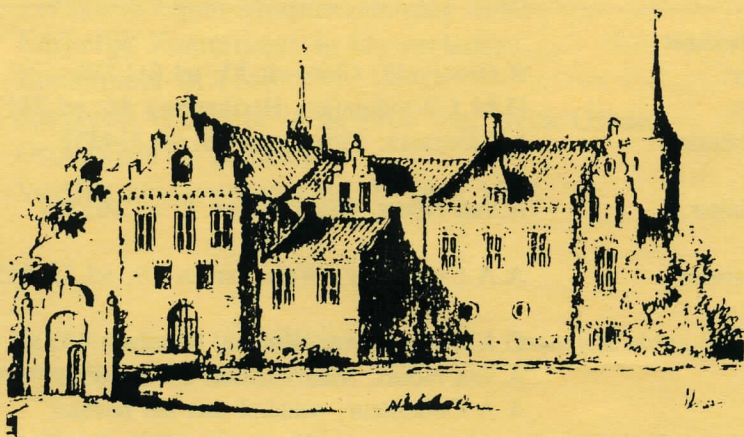

't Seghen Waert

verenigingsblad van het Historisch Genootschap

Oud Soetermeer

opgericht 12 januari 1949

12e jaargang, nr. 5
november 1993

' T S E G H E N W A E R T

Verenigingsblad van het
Historisch Genootschap Oud Soetermeer
Dorpsstraat 7, 2712 AB Zoetermeer

12e jaargang, nummer 5

november 1993

Dagelijks bestuur

- Voorzitter:

R.Grootveld, Glanswit 33; tel.611720

- Secretaris:

H.M.J.Windmeijer, Herikerberg 86; tel.211119

- Penningmeester:

J.E.Bogaers, Pitrusvaart 39; tel.314352

Ledenadministr.:

A.van Noort, Mauritsstraat 8; tel.163559

Public Relations:

A.A.Collenteur, Wolfertstraat 19; tel.311835

Redactie:

C.J.Moerman-van Voorst, Irenelaan 15; tel.163487

A.van Noort, Mauritsstraat 8, tel.163559

A.A.Collenteur, schakel met het bestuur

Contactpersonen

- Archeol.werkgroep:

P.van Domburg, Voorweg 162; tel.517058

- Genealogie en

M.Vijverberg-Kalkema, Stekelbaarssloot 35;

Heraldiek:

tel.316552

- Sprekend Verleden:

E.W.van den Burg, Fred.Hendriklaan 32;

tel.164858

- Archief:

J.M.C.Huisman-Aaftink, Bernhardstraat 2;

tel.163179

Historisch Museum 't Oude Huis: Dorpsstraat 7, 2712 AB; tel.164735

- Conservator:

Jouetta van der Ploeg; aanwezig

maandag t/m donderdag van 9 tot 16 uur

- Openingstijden museum:

woensdag-, zaterdag- en zondagmiddag

van 13 tot 16 uur

INHOUD

- 2 Van de Bestuurstafel
- 3 Nieuwe aanwinsten
- 4 Ledenvergadering 24 november 1993
- 4 Uiterste kopijdatum zaterdag 8 januari 1994
- 5 Activiteitenkalender
- 5 November: Palenstein maand
- 7 Ledenbestand
- 9 Terugblik Open-Monumentendag 1993
- 10 Kerkelijk Zoetermeer in het verleden
- 16 Zoetermeer in 1746
- 19 Sprekend verleden: in gesprek met Henk Oskam
- 25 Genealogie en Heraldiek
- 29 Verslag ledenvergadering 27 april 1993

Deze uitgave is mede mogelijk gemaakt door financiële steun van de volgende Zoetermeerse bedrijven:

Van As Makelaardij, Eerste Stationsstraat 61, tel. 16 44 45
Bouwmarkt De Bouwhof, Bleiswijkseweg 11, tel. 31 07 00
Cammeraat IJzerwaren, Eerste Stationsstr.48, tel. 16 37 31
Cammeraat Zuivelhandel, Dorpsstraat 119, tel. 16 47 96
Carrosseriebedrijf Lamboo b.v., Fokkerstr.9, tel. 31 64 00
Van Oosterom Schoen en Mode, Dorpsstraat 107, tel. 16 30 29
Roos Kantoorboekhandel, Dorpsstraat 165, tel. 16 35 80
Rové Verlichting, Dorpsstraat 198, tel. 16 64 88
Van der Spek Makelaardij en Ass., Dorpsstr.50, tel.16 77 71
Schoenen Van Veen, Dorpsstraat 83, tel. 16 31 65
Slagerij Vollebregt, Dorpsstraat 127, tel. 16 35 25
Taxibedrijf Van der Slik, Kerkenbos 1-9, tel. 51 51 51
Van Waay Damesmode, Dorpsstraat 89-91, tel. 16 31 67
Van Waay Herenmode, Dorpsstraat 163a/b, tel. 16 39 10

VAN DE BESTUURSTAFEL

Het bestuur van Oud Soetermeer vergadert gewoonlijk om de zes weken. Behalve vele kleinere zaken zijn er de afgelopen maanden enkele belangrijke punten aan de orde geweest, waarvan ik u hier graag verslag wil doen.

- Aan het gemeentebestuur werd een brief geschreven met het verzoek om de AA-werkgroep, die nu nog twee kamers in 't Oude Huis bezet, elders onder te brengen. We hebben goede hoop dat dit op niet al te lange termijn zal lukken, waardoor de ruimte vrijkomt voor historischer doeleinden.

- De films van de vereniging, waarvan de oudste dateert uit de jaren dertig, werden door bemiddeling van dhr. G. van Doornen op video opgenomen, waardoor van dit unieke materiaal nu gelukkig kopieën aanwezig zijn.

- Financiële zaken die aan de orde kwamen betroffen o.a. de financiering van het boek over het Huis te Palenstein, dat op 6 november gepresenteerd zal worden. De reserves van de vereniging lieten gelukkig financiering uit eigen middelen toe. De opbrengst van het boek wordt gestort in het "boekenfonds" ter ondersteuning van volgende uitgaven.

- Voorts werd gesproken over de donaties, die naast de contributies een onmisbare bron van inkomsten voor de vereniging vormen, met name voor de werkzaamheden van de werkgroepen. Besloten werd om het systeem iets te wijzigen, waardoor de donaties beter over de afzonderlijke werkgroepen worden verdeeld.

- De begroting voor 1994 wordt in de komende ledenvergadering behandeld.

- Ter uitvoering van de statuten is het bestuur het afgelopen half jaar bezig geweest met de samenstelling van het huishoudelijk reglement. Dit werd onlangs voorlopig vastgesteld en komt in de ledenvergadering aan de orde. Een belangrijk onderdeel daaruit is het beheer van de collectie historische voorwerpen van de vereniging. Voorgesteld zal worden om deze voorwerpen over te dragen aan de stichting Museum 't Oude Huis. Feitelijk wordt de collectie reeds door het museum beheerd.

Als u nadere informatie wilt hebben over één van deze of over andere zaken, kunt u natuurlijk altijd contact opnemen met mij of met de andere bestuursleden.

Ronald Grootveld, voorzitter.

DANK U WEL!

Het Historisch Genootschap heeft in de afgelopen maanden dankzij de vrijgevigheid van enkele leden zijn collecties behoorlijk kunnen uitbreiden. Naast vele kleinere giften zoals foto's en documentatiemateriaal sprongen enkele schenkingen er echt uit:

Dhr. L. van Wijk schonk ons twee gevelstenen in het pand Dorpsstraat 70, waarvan er één aan de straatkant te zien is en uit 1611 dateert. De stenen moeten wel op de plaats blijven waar ze zich nu bevinden!

Van dhr. L. Bontenbal kregen we een gedenkboek van de Amsterdamse Onderlinge Brandwaarborgmij uit het begin van deze eeuw. Dit fraaie boek kwam uit het bezit van burgemeester C.L.J. Bos, die "correspondent" (agent) van de maatschappij was.

Een bijzondere aanwinst was een foto-album betreffende de Zoetermeerse Oranjegarde uit de jaren dertig/veertig, geschonken door dhr. G.P. Roos.

Voorts stelde dhr. A. Bruggeman enkele akten betreffende het pand Dorpsstraat 53 ter beschikking van de vereniging, waarvan de oudste uit 1859 dateert.

Via dhr. K.P. Janse werd de "kist van rector Duiniveld" naar 't Oude Huis gebracht. In deze kist bevonden zich papieren uit de 18e tot 20e eeuw, afkomstig van rector A. Duiniveld, die enkele jaren geleden overleden is. Rector Duiniveld was een verwoed geschiedvorsers en heeft aantekeningen nagelaten over de historie van al zijn standplaatsen als kapelaan. Behalve over Zoetermeer maakte hij aantekeningen over o.a. Pijnacker, Nootdorp en enkele verder weg gelegen plaatsen. Bovendien zaten er in de kist vele akten en andere papieren betreffende de families Duiniveld en Groenewegen, voornamelijk uit de 19e eeuw. Een onverwachte vondst was een perkamenten verkoopakte van de buitenplaats Visvliet uit 1773, nu beter bekend als Dorpsstraat 6 te Zoetermeer.

Alle gulle gevers van harte bedankt!

+ = + = + = + = + = +

NAJAARSLEDENVERGADERING

Deze zal worden gehouden op woensdag 24 november 1993 in de grote zaal van de Morgensterkerk, Nassaulaan 1 te Zoetermeer.
Aanvang 20.00 uur.

De agenda voor deze vergadering luidt:

1. Opening.
2. Verslag 27 april 1993 (zie elders in dit blad).
3. Mededelingen van het bestuur.
4. Vaststellen Huishoudelijk reglement
5. Overdracht collectie

Het bestuur stelt voor de historische (heemkundige) collectie van de vereniging Historisch Genootschap Oud Soetermeer over te dragen aan de Stichting Historisch Museum 't Oude Huis.

6. Begroting 1994
7. Benoeming erelid
8. Rondvraag.
9. Sluiting.

De vergaderstukken, waaronder het Huishoudelijk reglement en de begroting 1994, liggen vanaf 10 november tijdens kantooruren voor leden ter inzage in 't Oude Huis, Dorpsstraat 7, te Zoetermeer.

De secretaris

+ = + = + = + = + = +

KOPIJ voor het volgende nummer van ons verenigingsblad is dagelijks welkom bij mevr.C.J.Moerman-van Voorst, Irenelaan 15, 2712 CC Zoet.
Uiterste inleverdatum: za 8 januari 1994

ACTIVITEITENKALENDER

- za 6 november: Opening tentoonstelling: 'Een kasteel in het veen';
 't Oude Huis, Dorpsstraat 7
- do 18 november: A.W.Z. verzorgt met verschillende sprekers een dia-
 lezing over opgravingen en onderzoek betr. Ridder-
 hofstede Palenstein;
 Kruispunt, Osylaan 2, 20.00 uur
- wo 24 november: Najaarsledenvergadering met o.a. begroting-1994;
 Morgenster, Nassaulaan 1, 20.00 uur
- vr 7 januari: Nieuwjaarsreceptie in 't Oude Huis; 19.30-21.00 uur
- wo 16 februari: Lezing over heraldiek door E.B. van Rijn;
 Morgenster, Nassaulaan 1, 20.00 uur

NOVEMBER : PALENSTEIN MAAND

U zult het zich ongetwijfeld nog herinneren, de kranten uit 1984 met vette koppen als "AWZ vindt resten van Huis te Palenstein" en "Ridderhofstede Palenstein teruggevonden bij opgraving". Nu, zo'n negen jaar later, zijn alle gegevens van het bodem- en archiefonderzoek uitgewerkt. Het resultaat is een goed, maar nog niet geheel compleet beeld van de geschiedenis van het Huis te Palenstein. Vanaf november kunt U er zelf kennis van nemen: door de tentoonstelling te bezoeken, het boek te kopen en de dialezing bij te wonen.

In de tentoonstelling "Een kasteel in het veen, de geschiedenis van het Huis te Palenstein", die op zaterdag 6 november wordt geopend, is op verschillende manieren de geschiedenis van het kasteel en zijn bewoners uitgebeeld. Zo is een deel van de fundering van palen nagebouwd. Tevens

wordt middels foto's een overzicht gegeven van het verloop van de opgraving. Natuurlijk ontbreken ook de vele bodemvondsten niet. Deze zullen op een originele, nog niet nader bekend te maken manier worden tentoongesteld. De grote trekker zal de maquette van het kasteelterrein met zijn gebouwen zijn. Rondom de maquette wordt de bouwgeschiedenis van Palenstein uiteengezet. Verder zijn familiewapens, afbeeldingen van het kasteel en oude archiefstukken te bezichtigen.

Bij de opening van de tentoonstelling wordt het eerste exemplaar van het boek "Het huis te Palenstein in Zegwaart, historisch en archeologisch onderzoek naar een kasteel in het veen" overhandigd aan dhr. H.E.D. van Palenstein. Het boek geeft een beeld van de geschiedenis van het kasteel en zijn bewoners zoals dit uit het historisch en archeologisch onderzoek naar voren is gekomen.

Het openingsartikel is gewijd aan de kasteelbewoners, waaronder de middeleeuwse families Van Egmond, Van Zwieten en Van Alkemade. Vervolgens wordt de 19e-eeuwse buitenplaats beschreven en komen de afbeeldingen van en het leven op Palenstein aan bod. De opgraving en de daaruit voortgekomen resultaten worden uitgebreid besproken in afzonderlijke artikelen over o.a. aardewerk, leer, hout, botmateriaal, metaal, tabakspijpen, zaden en pitten. Uiteraard ontbreekt een samenvattende beschouwing niet en is een literatuurlijst toegevoegd.

Het boek omvat 152 (A4-formaat) pagina's, met ruim 150 tekeningen en 50 foto's. De prijs bedraagt Fl. 22,50.

Het behoeft geen betoog: dit boek is een "must" voor elke geïnteresseerde in de geschiedenis van Zoetermeer, kortom voor elk lid van het Historisch Genootschap Oud Soetermeer. Door de uitgebreide behandeling van vele, voornamelijk 15e-eeuwse, bodemvondsten en de vergelijkingen met een aantal andere kastelen, is de publikatie echter van méér dan lokaal belang. Ook niet-Zoetermeeders die belangstelling hebben voor geschiedenis en archeologie in het algemeen, zullen door het aanschaffen van dit boek aan hun trekken komen.

Last but not least is er een dialezing over het kasteel in het veen op donderdagavond 18 november in gebouw Het Kruispunt. Een live verhaal van vijf sprekers en unieke dia's over de opgraving maken het beeld van het onderzoek naar Palenstein compleet. Zoveel mogelijk aspecten zullen belicht worden: de bewoners, het gebouw, de opgraving, etc.

De lezing begint om 20.00 uur in het Kruispunt, Osylaan 2 en is voor leden van het Historisch Genootschap gratis. Niet-leden betalen Fl. 2,50.

November: Palenstein maand, zal vast niet ongemerkt aan u voorbij gaan!

Namens de A.W.Z.: Patrick van Domburg

+ = + = + = + = + = +

LEDENBESTAND

In de periode 17 augustus tot en met 11 oktober mogen we acht nieuwe leden verwelkomen. Voor zover niet anders vermeld, zijn zij woonachtig in Zoetermeer. Hun namen zijn:

Mevrouw Geelen-Jongerius, Eerste Stationsstraat 19

A.J.van der Helm, Geuzenpad 3

J.A.C.Kaffa, Engelandlaan 51

Familie Kooyman, Schuitwater 25

Mevrouw G.Kramer Freher-Rog, Nassaulaan 475

Mevrouw A.M.W.van der Lande, Disneystrook 3

M.van Vliet, Hoogewaard 170, Koudekerk a/d Rijn

P.Werkman, Montferland 9

Het totale aantal leden is nu 920, dus op naar de 1000!

Bezorging van het verenigingsblad

Met ingang van dit nummer krijgen 270 leden hun exemplaar per post bezorgd. Tot nu toe werden ongeveer 120 exemplaren naar buiten Zoetermeer verstuurd tegen het drukwerkstarief van f 1,30. Door minimaal 250 exemplaren te versturen via partijen-post wordt dat tarief ineens 35,5 cent. Dit levert de vereniging dus per jaar (vijf uitgaven) een behoorlijke besparing op (vergelijk $120 \times f 1,30$ met $270 \times f 0,355$).

De trouwe bezorgers, die nu overbodig zijn geworden, wil de redactie heel hartelijk bedanken voor hun -soms jarenlange- inzet.

+ = + = + = + = + = +

Naar aanleiding van het artikel van de heer H. Windmeyer over hoeve 'Voorzorg' ontving de redactie een brief van Arie Pieter van den Hoek, wonende te Heinenoord. Van zijn hand verscheen onlangs het boek *Het geslacht Van den Hoek uit Ridderkerk, afstammend van Jaques Luijderszoon van Vreem alias Smit te Alblasserdam*.

Het boek behandelt het nageslacht van Jaques Luijdersz van Vreem alias Smit, die rond 1620 'in de Vreemde' (niet bekend waar) geboren moet zijn. Hij trouwde in 1643 met een Alblasserdamse, werd smid te Alblasserdam, waaraan hij later zijn achternaam zou ontleen. Uit hem ontstond een groot nageslacht, waaruit de reders Smit Tak, Smit Internationale enz. stammen. Een kleinzoon van Jaques, Jan Janse, kwam in 1721 naar Ridderkerk en vestigde zich door huwelijk met een weduwe op een boerderij op de hoek van de Havensteeg en de Molendijk. De volksmond sprak zodoende van "Jan Janse van den Hoek", later afgekort tot Jan van den Hoek.

Het boek bevat ruim driehonderd foto's van personen, huizen en boerderijen op voornamelijk de Zuidhollandse eilanden, maar ook van Bergschenhoek, Zevenhuizen, Zegwaard enz. Behalve de genealogie bevat het boek een honderdtal uitgebreide beschrijvingen van huizen en boerderijen, waarvan onder Zegwaard. Genoemd worden boerderijen aan de Zegwaartseweg, Rokkeveen, in de Veenpolder enz. Achterin het boek staat een register op adressen van huizen en boerderijen, evenals een personenregister. Op een plattegrond worden de veel genoemde boerderijen aangeduid. Beschrijvingen zijn gegeven van (a) Hoeve 'De Drie Hooibargen' aan de Zegwaartseweg 31, thans restaurant; (b) Hoeve 'Voorzorg' aan de Zegwaartseweg 46, thans afgebroken; (c) Hoeve aan Rokkeveen 34, thans afgebroken.

Aan Oud Soetermeer wordt veel dank gezegd, in naam van de heer H. Windmeyer, voor diens bijdrage aan de geschiedenis van verschillende behandelde boerderijen.

Nadere inlichtingen over het boek zijn te verkrijgen bij de auteur A.P. van den Hoek, Westdijk 50, 3274 KG HEINENOORD, tel. 01862 - 3429. Het boek kost f 140,00 , incl. verzendkosten.

+ = + = + = + = + = +

OPEN - MONUMENTENDAG 1993

een terugblik

Record aantal bezoekers tijdens Open Monumentendag

Ter gelegenheid van de Nationale Open Monumentendag op zaterdag 11 september j.l. was Museum 't Oude Huis van 10.00 tot 17.00 uur gratis toegankelijk voor het publiek. Die dag vond de aanbidding plaats van het boek 'Dorpsstraat'.

Naast de tentoonstelling 'De Gewoonste Zaak van de Wereld' konden bezoekers de expositie 'Dorpsstraat toen en nu' bezichtigen. Deze expositie bestond uit een nagebouwde kruidenierswinkel uit het begin van deze eeuw en een fotogalerij van historische en recente beelden van de Dorpsstraat.

Zevenhonderdvijftig mensen zijn die dag de poorten van het museum gepasseerd. De belangstelling was zo overweldigend, dat het museum de stromen bezoekers nauwelijks kon verwerken. Met dit record aantal bezoekers kan het Zoetermeerse Museum zich meten met gevestigde musea in andere steden van Nederland.

De expositie 'De Gewoonste Zaak van de Wereld' werd wegens groot succes verlengd tot en met 24 oktober. De tentoonstelling was gewijd aan Nederlandse volkscultuur. Verschillende thema's, als rouwgebruiken, gedragsregels, hygiëne, het gezin, feesten, kinderspelen en leermiddelen kwamen aan de orde. Een bonte verzameling aan objecten, tentoongesteld in een tot kijkkast omgebouwde steiger, illustreerden de thema's. Rouwsieraden, een 'privaat', klederdrachten, een poppenhuis, schoolplaten, een televisietoestel uit 1952, oud kinderspeelgoed en antieke gereedschappen zijn slechts enkele voorbeelden van wat er te zien was.

Tientallen scholen hebben de tentoonstelling bezocht. Ook de individuele bezoekers waren enthousiast. Vooral de tentoongestelde artikelen uit de eerste helft van deze eeuw bleken aan te spreken. Zij deden menigeen met nostalgie terugdenken aan vroeger.

Grote inzet van vrijwilligers tijdens Open Monumentendag

De Open Monumentendag op 11 september j.l. is een groot succes geworden, deels door het alleszins redelijke weer, maar vooral ook door de enthousiaste inzet van tientallen suppoosten en andere medewerkers.

De kraam van het Historisch Genootschap, evenals het Museum en de overige monumenten, trokken veel publiek.

Een woord van dank aan allen die op deze zaterdag hun medewerking hebben verleend.

+ = + = + = + = + = +

KERKELIJK ZOETERMEER IN HET VERLEDEN

Blijkens de adressengids 1993 telt onze gemeente thans 39 kerken of andere denominaties op levensbeschouwelijke grondslag. Het was uiteraard ondoenlijk van al deze groeperingen de ontstaansgeschiedenis en het verdere verloop na te speuren. Ik heb mij derhalve beperkt tot de drie grote en enkele kleinere kerkgenootschappen. Dit onderzoek leverde overigens al heel wat materiaal op.

Aan een publikatie van het Centraal Bureau voor de Statistiek kon ik ontfen, dat honderd jaar geleden slechts twee procent van de bevolking niet bij een kerk was aangesloten. Hieruit mag worden geconcludeerd dat vrijwel alle autochtonen christelijk bloed in de aderen hebben, hetzij rooms-katholiek, hetzij reformatorisch. Soms is dat bloed van gemengde samenstelling. Dit is althans het geval bij schrijver dezes, wiens grootmoeder van vaders zijde, Jannetje van Velzen, van katholieken huize was. Haar stamboom loopt in het verleden parallel met die van de bekende bakkersfamilie in de Stationsstraat.

Uit het mij door de gemeente Zoetermeer verstrekte cijfermateriaal kan worden afgeleid dat de onkerkelijkheid thans 40 procent bedraagt. In 1947 was dat slechts 4 procent. De katholieken hebben zich nog het best weten te handhaven, hoewel ook hun aandeel is gedaald en wel van 34 naar 30 procent. Het volledige overzicht per 1 januari 1992, uitgedrukt in één decimaal, luidt als volgt:

Rooms-katholieken	30,1 %
Nederlands hervormden	11,8 %
Gereformeerden	6,6 %
Moslims	1,5 %
Overigen + onbekend	10,3 %
Geen lidmaatschap van een kerk	39,7 %

Totaal	100,0 %

Volledigheidshalve vermeld ik nog dat het percentage onkerkelijken in het gehele land in 1991 '37' bedroeg (opgave C.B.S.).

De eerste vermelding van een kerkje op ons grondgebied dateert uit 1295. Het was gelegen ten oosten van het toenmalige Zoetermeerse Meer, ongeveer op de plaats waar nu restaurant De Sniep is gevestigd. Reeds toen was dit bedehuis (vermoedelijk een houten kapel) gewijd aan de Heilige Nicolaas, de patroon van vissers en schippers. In 1450 is dit kerkje afgebroken. Het erbij gelegen kerkhof wordt echter nog genoemd in een Rijnlandse keur uit 1463, waar sprake is van een kerkhof aan de Broekweg. Over het stichtingsjaar van een tweede kerk zijn de bronnen het niet eens. Ronald Grootveld en Botine Koopmans menen uit nagelaten geschriften te mogen afleiden dat dit reeds in 1367 het geval was. Ds. Woldendorp zegt in zijn artikel *Flitsen uit de kerkgeschiedenis van Zoetermeer-Zegwaard* dat de stichting in ieder geval vóór 1476 heeft plaatsgehad, omdat in laatstgenoemd jaar giften aan de kerk werden vermaakt. Mogelijk is dus de tijdsbepaling 'omstreeks 1400' het meest aanvaardbaar. Over de plaats is men het wel eens, te weten die van de Oude hervormde kerk.

Een kapel aan de Kapellelaan plm. 1400

Volgens een jaarboek van de Oude kerk stond er in het begin van de vijftiende eeuw ook een kapel aan de Kapellelaan, op de plek waar thans Stationsstraat en Dorpsstraat elkaar kruisen. Deze was gewijd aan Onze Lieve Vrouwe Geboorte. In september werd Maria-geboorte gevierd. De huidige Zoetermeerse kermis in deze maand zet dus een traditie voort, die tot het verre verleden teruggaat. De kapel is in 1610 afgebroken.

Een kerkje met klooster na 1514

Tot de parochie Zoetermeer behoorde ook een kerkje met klooster van reguliere monniken. Het bevond zich ten westen van de watertoren aan de Hillersdam, die daarom ook Reguliersdam werd genoemd. Hier komen ook de waterschappen Rijnland, Schieland en Delfland samen. In zijn bekende studie *Zoetermeer een Hollands tweelingdorp* zegt Drs. Hoefnagel nog het volgende: Aangenomen moet worden dat de stichting van klooster en kerkje na 1514 heeft plaatsgehad. Op 11 september 1574 werden de gebouwen in de strijd tussen Watergeuzen en Spanjaarden in brand geschoten. Het klooster heeft dus ten hoogste zestig jaar bestaan. Mogelijk is dit de oorzaak dat er vrijwel geen schriftelijke gegevens bekend zijn. Dit heeft ten onrechte geleid tot de veronderstelling dat de overlevering, welke het bestaan van een klooster vermeldde, onjuist zou zijn.

Hervorming in Zoetermeer-Zegwaart

De hervorming had ook voor Zoetermeer-Zegwaart belangrijke gevolgen. Hoefnagel noemt als datum 20 september 1574, toen onze gemeente door de watergeuzen werd bezet. Uit de resultaten van de eerste algemene volkstelling in 1795 blijkt, dat ook na de protestantisering de katholieken rond 40 procent van de Zoetermeerse bevolking zijn blijven uitmaken. Eerst na de tweede wereldoorlog treedt voor beide groeperingen een grondige wijziging op, zoals ik reeds in de aanhef van dit artikel heb aangetoond.

Interessant zijn ook de verschillen in godsdienstige overtuiging tussen het voormalige Zoetermeer en het voormalige Zegwaart. Voor 1795 luiden de aantallen als volgt:

	<u>Zoetermeer</u>	<u>Zegwaart</u>	<u>Zoetermeer-Zegwaart</u>
Katholieken	386 (52)	351 (34)	737 (41)
Protestanten	351 (48)	688 (66)	1039 (59)
Totalen	737 (100)	1039 (100)	1776 (100)

De tussen haakjes geplaatste cijfers betreffen de percentages voor beide gemeenten apart en voor de totale bevolking.

Katholieken in de zestiende/zeventiende eeuw

Van 1574 tot 1685 hadden de katholieken geen eigen kerkgebouw, omdat de openbare uitoefening van hun godsdienst door de overheid verboden was. De Zoetermeeders, die het oude geloof trouw bleven, moesten samenwerken met de geloofsgenoten in de omgeving. Zo werd in 1627 een nieuwe katholieke statie gevormd. Dit was de standplaats van een pastoor in partibus infidelium (in gebieden der ongelovigen). De statie omvatte de dorpen Stompwijk, Zoeterwoude, Leidschendam, Nootdorp, Zoetermeer, Zegwaard en Benthuisen. Beide partijen waren nogal vindingrijk in het ontduiken van de overheidsvoorschriften. Er ontstond een uitgebreid stelsel van omkoping der plaatselijke gezagsdragers, zoals schouten en baljuws. Zo golden er na enige tijd min of meer vaste tarieven en werd er voor de toelating van een pastoor zes- tot achthonderd gulden betaald.

Eerst in 1685 krijgt Amandus van Nispen toestemming tot het bouwen van een zogenaamde schuurkerk aan de Voorweg. Deze situatie leeft nog voort in de benaming van het stuk land, waarop dit gebouw verrees. Op een overzicht van landerijen, mij verstrekt door de heer Vieveen, staat het aangegeven als Kerke werf. Het ligt even vóór de eerste krom, aan de overzijde van de Voorwegwetering.

Scheuring binnen de katholieke kerk, begin achttiende eeuw

Pastoor Van Nispen overleed in 1694. Hij werd opgevolgd door de geleerde priester De Greef, die echter het jansenisme was toegedaan. Deze richting kenmerkte zich onder meer door het stellen van strengere eisen aan de gesteldheid die voor het ontvangen der sacramenten werd vereist.

In het begin van de achttiende eeuw kwam het tot een volledig schisma en scheidden veel Jansenisten zich af van Rome door toe te treden tot de oud-katholieke kerk. Merkwaardig is nog dat de genoemde priester De Greef zich bij het Hof van Holland erover beklaagde dat pastoor Correije uit Pijnacker hier in een dienst was voorgedaan. Hieruit zien we de verregaande overheidsbemoeyenis in kerkelijke aangelegenheden, die toentertijd algemeen werd aanvaard.

De tijd na de reformatie

In 1590 werd de hervormde kerk, die bij de strijd tussen Watergeuzen en Spanjaarden veel averij had opgelopen, gerestaureerd. In 1642 verrees een

nieuwe toren; de oude had dermate geleden van stormschade dat hij niet meer te handhaven was.

De eerste predikant na de reformatie was Wijnandus van Beeck. Deze begon zijn dienstwerk met het ijveren voor traktementsverhoging. Dat lijkt voor een dominee niet de meest te waarderen eigenschap, maar de goede man moest van 24 gulden zien rond te komen. Het betreft hier niet een weekloon, maar een jaarsalaris; dus vrouw en kinderen onderhouden van minder dan een halve gulden per week. Ter vergelijking: de schoolmeester had in 1570 een salaris van 150 gulden (75 van Zoetermeer en 75 van Zegwaart). Ook andere zorgen bleven Ds. Van Beeck niet bespaard. Hij moest optornen tegen 'dronkenschap, gepaard gaande met onnutte en onkuise, ijdele en lichtveerdige woorden'. De vastendagen werden veracht. "Dit dorp zal door Gods toorn nog verzinken als er geen verbetering komt", aldus de veelgeplaagde herder en leraar.

Van 1644 tot 1650 was de bekende Jodocus van Lodenstein hier predikant. Ook deze was vermaard om zijn donderpreken. Met uitgestrekte arm sprak hij tot de schare: "Jullie gereformeerden zijn geen haar beter dan de roomsen: leugentaal, woekerwinst, kopen en niet betalen". Die laatste ondeugd heeft nog lang voortgeduurd, maar sinds de welvaartstoename in de jaren zestig/ zeventig van deze eeuw heb ik geen klachten meer vernomen. Bij de aanspraak 'gereformeerden' moet u bedenken dat de vertaling in 'hervormden' pas na de Franse tijd in zwang is gekomen. Overigens was Van Lodenstein een man van innige godsvrucht; hij voelde zich verwant met de middeleeuwse -en dus katholieke- mystieken.

In het kerkelijke archief is nog opgetekend, dat Nelletje Dirksdochter een onderrokje begeerde vanwege de felle koude (Kerstfeest 1650). Het verzoek werd ingewilligd. De naam van de diaken, die met deze delicate aangelegenheid was belast, is niet bekend.

In 1743 besloten ambachtsbewaarders, schouten en armmeesters dat iedereen, die door armenzorg werd onderhouden, rode letters op de mouw moest dragen (Zoetermeer S.M.; Zegwaart Z.W.). Mijns inziens christelijke naastenliefde met gemengde gevoelens.

Afbraak en herbouw Oude kerk

In 1784 was de kerk dermate vervallen, dat het gebouw moest worden afgebroken. Met de herbouw was drie jaar gemoeid. De bekende Italiaanse bouwmeester Guidici was de architect. De inwoners moesten flink in de

buidel tasten. Belastingen werden gelegd op brood, bier, wijn, beesten, gedistilleerd en grond. Bovendien moesten trouwlustigen een duit in het belastingzakje doen. Deze heffingen drukten op alle bewoners, ook op de niet-hervormden, aldus Drs. Hoefnagel in zijn studie *Zoetermeer een Hollands tweelingdorp*. Het verhaal van de bouw leeft in zeer beknopte vorm voort in een tweetal stenen, waarvan de eerste is gehecht aan de muur van de noordwestelijke zijde. De tekst in authentieke spelling luidt als volgt:

De hand dees drietal ionglingschap;
Heeft d'eersten steen aan dit gebouw
Gelegd tot fundament en trap;
Voor s'mensen heil en gods-dienst trouw

den 13: April 1785

door

Thomas van Leeuwen oud 11 iaren

Hugo Maaskant oud 10 iaren

en Adrianus Overvliet oud tien iaren

Een tweede steen vermeldt de voltooiing:

Deze kerk is Ao 1787 volbouwd toen de Heren J. Kerkhoven en H.J. Vonck Schouten en C. van Leeuwen en C. Maaskant Kerkmeesteren van Soetermeer en Zegwaard waren

Jammer genoeg heeft deze steen de tand des tijds niet in zijn geheel kunnen doorstaan. In drie stukken is hij in een kluis opgeborgen.

Het verging de toenmalige pastoor slecht

In 1627 had pastoor Van der Velden zijn hoofdverblijf in het vrijwel geheel katholiek gebleven Stompwijk. Uit Leiden uitgewezen vluchtte hij naar zijn ouders in Den Haag. Deze waren blijkbaar zeer welgesteld, want hun zoon kon worden vrijgekocht tegen betaling van 1300 gulden losgeld. Toen hij in Gouda de Heilige Mis wilde opdragen, werd hij in de buurt van Reeuwijk bij een overval door antipapisten zodanig gewond, dat hij een maand later aan de verwondingen is bezweken.

(wordt vervolgd)

Drs. J. van der Spek, oud-voorzitter

+ = + = + = + = + = +

ZOETERMEER IN 1746

Het onderstaande is een gedeelte van een beschrijving van Rijnland in *Hedendaagsche Historie of Tegenwoordige staat van Holland, Amsterdam 1746* van de hand van Isaac Tirion.

ZOETERMEER, 't welk, ten aanzien van de Kerk, 4513 Roeden van Leiden gelegen is, wanneer men over den Slootweg gaat, en 5170 Roeden, als men den weg neemt over Wilsveen, paalt ten Zuiden aan de Ambagten van Stompwyk en Zoeterwoude. Men zou mogen gissen, dat Zoetermeer, zo wel als Zoeterwoude, zynen naam gekreegen hebbe van het Water de Zwet; doch wy bekennen gaarne, dat wy deze gissing, die zelfs van geen belang is, nergens anders mede kunnen sterken dan door de overeenkomst des naams en de nabyheid van 't gemelde Zwetwater. Egter is het niet onmooglyk, gelyk anderen stellen, dat de benaaming moet afgeleid worden van het zoete Water van de Meer, die voor deezen hier geweest is. Het Dorp legt als gemeen met dat van de nabuurige Ambagtsheerlykheid ZEGWAART, dat sommigen *Zegevaart* noemen, en anderen willen in zynen oorsprong *Sek-waart* zou geheeten zyn, als samengesteld uit *Sek* en *Waart*, 't welk een Polder beteekenen kan, waar in *Sek*, zekere Water-lis, of Biezen, groeide. Beide deeze Ambagten zyn genoegzaam uitgeveend geweest; doch het grootste gedeelte is wederom bedykt en droog gemaakt. In den jaare 1614, werdt 'er Oktroi verleend tot het bedyken van de Zoetermeersche Meer, die op 612 Morgen en 109 Roeden Lands gerekend wordt. Hier door is deeze Meer in een schoone Landsdouwe veranderd, daar zeer goede Boter gemaakt en schoone vette Beesten geweid worden. Deeze Meer-Polder behoort voor twee-derde gedeelten onder Zoetermeer, en het overige onder Stompwyk, volgens de Overeenkomsten tusschen Burgemeesteren van Leiden als Ambagtsheeren van Stompwyk en den Heere van Zoetermeer, aangegaan den 30. Oktober 1613 en 4 April 1614, benevens de Voorwaarden van Kaveling van den 1. Augustus 1616. De Driemans Polder, die, volgens Oktroi van den 13. July 1668, is droog-gemaalen en byna het geheele Zuidergedeelte van Zoetermeer bevat, beslaat een grond van ruim 900 Morgens, die onder dit Ambagt leggen, en van nog ruim 200 Morgens onder Wilsveen gelegen. Deeze Polder is niet alleen zeer aanzienlyk door deszelfs vrugtbaare Zaaen en Weilanden, maar ook door de vermaaklyke Buitenplaatsen en schoone

Boeren-wooningen aan den Ryweg van Gouda, Rotterdam, Gorinchem, Schoonhoven en Oudewater naar den Haage, die ter langte van een uur gaans hier door heenen loopt. Onder Zegwaardt is de Binnenwegsche Polder mede droog gemaakt omtrent den jaare 1700. Het eigenlyk Dorp van Zoetermeer, dat bestraat is, legt op een strook Lands, die ter wederzyde van uitgeveende Plassen, ten Noorden van 't Ambagt, bespoeld wordt. Egter is het zeer vermaaklyk door verscheidene Buitenplaatsen aan deftige Inwooners van Delft, Gouda, Rotterdam en den Haage toebehoorende. Onder deezen munt uit de Hofstede *Hofrust*, thans in huure gebruikt by den Heere President van den Hove van Holland, Johan de Mauregnault, en toebehoorende aan den Heere Petrus Moris, Raadsheer in denzelven Hove. Zy is zeer net en niet lang geleeden vergroot, en trekt aldus tot sieraad van 't gantsche Dorp (red.: tegenwoordig Dorpsstraat). Op de oude Lyst stondt Zoetermeer op 274 en Zegwaardt op 318 Huizen. Beider getal is sedert merkelyk verminderd; want voor Zoetermeer vinden wy, op de Nieuwe Lyst van den jaare 1732, 164, en voor Zegwaardt 229 Huizen en 1 Koorenmolen. Het Ambagt van Zoetermeer plagt oudtyds begroot te worden op 1095 Morgen 550 Roeden Lands, waar van naderhand naby de 500 Morgen verveend is. Zegwaardt had 774 Morgen en 75 Roeden Lands, waar van, na den jaare 1687, ruim 300 Morgen ontgrond is. In oude tyden, wil men, dat de Kerk van Zoetermeer op een andere plaats gestaan hebbe, dan daar de Ledemaaten van Zoetermeer en Zegwaardt thans ter Kerke gaan. Het oude Gebouw der Kerke van Zoetermeer wordt geplaatst aan den Broekweg, by de Zwaartsloot, en de Schryver der *Batavia Sacra* en Kerkelyke Oudheden der Vereenigde Nederlanden, zegt, dat het Kerkhof, of Plein, daar de Kerk gestaan hadt, negen jaaren eer hy over Zoetermeer schreef, in een Plas is veranderd (red.: H. van Heussen schreef dit in zijn boek van 1710). Door de gemeenschap, die Zoetermeer en Zegwaardt van oude tyden met elkander gehad hebben, valt de Grondscheiding tusschen deeze twee Ambagten moeilyk te bepaalen, en hier door hebben ook verscheidene Schryvers aangetekend, dat de gemeene Kerk van beide deeze Ambagten staat op den grond van Zegwaardt. Ondertusschen is het zeker, dat de Ambagtsheer van Zoetermeer, de begeeving van de Kostery onbetwistbaar gehad heeft sedert den jaare 1528, door een Vonnis van den Hove van Holland, ten voordeele van Vrouwe Sandrina van Kruiningen, Vrouwe van Zoetermeer, als het Regt bewaarende van haaren Zoon Henrik Kroesink, pleitende tegen Henrik

Jansz, Priester en Koster in de Kerke te Zoetermeer, die den Heere van Zoetermeer dit Regt wilde betwisten. Meer andere redenen zyn 'er, waar uit men billyk kan afneemen, dat de Kerk onder Zoetermeer en niet onder Zegwaart behoort. Want behalven het verzoek van toestemming aan den Heere van Zoetermeer, in of omtrent den jaare 1620, om de opbouwning van den Toren te mogen aanbesteeden, legt 'er nog een Vonnis van den Hoogen Raade van den jaare 1735, waar by gemelde Heer in de bezitting gesteld wordt van 't aanstellen van den Predikant, den Koster, Schoolmeester en andere mindere Kerkbedienden. Uit dit alles kan men niet wel anders denken, of de Kerk moet op den Zoetermeerschen grond staan. De Heer van Zegwaart heeft egter deel in 't bewind der Kerkelyke Goederen, waar toe hy Kerkmeesters uit dit Ambagt aanstelt. Deeze Kerk is groot, met twee ryen Pilaaren, en heeft ook een Koor. De Toren is weder opgebouwd in den jaare 1642, en veel vernieuwd, na dat zy, weinige jaaren te vooren, was omgewaaid. Men heeft 'er ook in dien tyd een fraaie Spits opgezet. De Predikant behoort onder de Klassis van Delft en Delfland. De Remonstranten, die hier eene vry talryke Gemeente uitmaaken, hebben onder Zegwaart eene net gebouwde Vergaderplaats en een Predikant. De Staatsie der Roomschegezinden wordt door een' Priester van de zogenaamde Jansenisten bediend. De Ambagtsheerlykheden van Zoetermeer en Zegwaart zyn nu eens van een gescheiden, en dan wederom in den persoon van een' zelfden Heere vereenigd geweest. Thans hebben zy ieder hunnen byzonderen Ambagtsheer, te weeten, Zoetermeer den Heere Kornelis van Aalst, Predikant te Kalslagen, die de Ambagtsheerlykheid kocht in den jaare 1741, voor drie en veertig duizend Guldens, en Zegwaart den Heere Henrik van Diest, Heere van Palenstein, Regeerings-Raad van zyne Koninglyke Majesteit van Pruissen te Kleeve. Onder Zegwaart legt het Huis te *Palenstein*, voormaals een oud Adelyk Huis en een gevolg van de Ambagtsheerlykheid, nu een groot Boerenhuis, met een rieten Dak. In den Gevel staat de naam van *Palenstein* te leezen.

+ = + = + = + = + = +

SPREKEND VERLEDEN

In gesprek met Henk Oskam (deel I)

In mei van dit jaar hadden wij een gesprek met de heer Henk Oskam, geboren in Zegwaart.

De heer Oskam heeft in zijn jonge jaren de armoede in Zoetermeer van heel dichtbij meegemaakt en daarover kan hij boeiend vertellen. Die armoede en de afstand die er was tussen de beter gesitueerden en de minder bedeelde heeft voor een belangrijk deel zijn levenshouding bepaald. Verder heeft hij de ontwikkeling van Zoetermeer van dorp naar stad van heel nabij meegeemaakt, eerst als gemeenteraadslid en later als wethouder. In het interview heeft de heer Oskam zoveel belangwekkende informatie verschaft, dat besloten is om niet één artikel aan het interview in het verenigingsblad te wijden, maar er een vervolg aan te geven.

De heer Oskam is enige jaren voorzitter geweest van het Historisch Genootschap Oud Soetermeer en thans is hij erelid.

Wie is de heer Oskam ?

"Ik ben in Zegwaart geboren en dat was op 28 juni 1917. Ik kwam uit een Hervormd gezin. Mijn vader was echt behoudend en ook onderdanig, zoals hij zelf, uit een boerenfamilie, ook grootgebracht was. Hij was ploegbaas bij de Nederlandse Spoorwegen, dus toch wel een functie. Voor z'n gezin maakte hij van alles met de eenvoudigste middelen. Hij bouwde een schuur met bijvoorbeeld alles wat uit de griend kwam. Er groeiden langs de spoorlijn wilgentakken en daar vlocht hij een muur van. Hij sneed riet uit de griend en daar maakte hij weer een dak van.

Zulk soort dingen deed hij. Hij was altijd aan het werk voor zijn gezin, maar hij bleef toch altijd een bescheiden man en dat bleek heel duidelijk als wij in de herfst achter uit de Rokkeveen moesten komen. De Rokkeveenseweg was een heel smal boerenweggetje en als de boeren daar aan het bieten rooien waren dan was het zó modderig, dat wij 's zondags op onze klompen naar de kerk gingen. We namen onze schoenen onder de arm en dan liepen we tot aan de hoek van de Horre (= Den Hoorn) en bij Kuif, een spoorwegman, deden we onze klompen uit, onze schoenen aan en zo gingen we verder naar de kerk. En als wij dan op dat modderige weggetje liepen, met onze schoenen onder de arm, dan kwamen die

ZEGWAART

Rokkeveen

"De Rokkeveenseweg was een heel smal boerenweggetje....."

boeren voorbij rijden, meneer Van Alphen en meneer Kneppers. Dat waren dè boeren, dat waren hereboeren en dan ging mijn vader aan de kant van de weg staan en dan lichtte hij z'n petje, want dat waren de hereboeren en dan moest je aan de kant van de weg gaan staan. Van dat moment was ik, ik was een jaar of zeven, acht, van dat moment af ben ik misschien toch Socialist geworden. Dat heeft me tegen de borst gestuit, dat mijn vader, voor wie ik zoveel ontzag had en die zo hard werkte voor zijn gezin, dat ik dacht: Vader is zeker net zo veel waard als die boeren. En van dat moment heb ik mij daaraan geërgerd. Ik weet dat er eens een dominee was, ik dacht dat hij Lugtigheid heette, en die sprak over Mattheüs 25: "In zoverre gij dit aan één van deze mijn minste broeders hebt gedaan, hebt gij het Mij gedaan". En vanuit dat principe ben ik toen, als Christen, Socialist geworden. Echt Socialist, want je dacht: Ik zal toch mijn uiterste best doen om altijd op te komen voor de minste van mijn broeders. En later is dat wel gebleken bij alle bedrijven waar ik gewerkt heb. In het begin had je nog geen Ondernemingsraad. Bij Hoogendoorn, de soepfabriek aan Den Hoorn was ik sociaal voorman. Bij Van der Heem was ik eerst lid van de Kern en toen kwam de Ondernemingsraad. Ik was het eerste lid van de eerste Onderne-

mingsraad die in Zuid-Holland geïnstalleerd is. Later ben ik bij alle bedrijven waar ik gewerkt heb lid van de Ondernemingsraad geweest en ik heb altijd geprobeerd voor de minste van mijn broeders op te komen. Het heeft me natuurlijk promotiekansen gekost, maar ik heb er nooit spijt van gehad. Ik heb toch nog de eer gehad om een Ridderorde te krijgen. Ridder in de Orde van Oranje Nassau. Die heb ik gekregen toen ik vijfenzestig werd en de Gemeenteraad ging verlaten".

Het ouderlijk gezin

"We waren met acht kinderen, vier jongens en vier meisjes en we woonden in een spoorwoning (een woning van de Nederlandse Spoorwegen). Dat betekende dat er een slaapkamer beneden was voor vader en moeder met een krib aan het voetenend voor de baby, eventueel en op de zolder twee verdiepingen, één voor de meisjes en één voor de jongens. We hebben daar heel eenvoudig geleefd, maar wel plezierig.

Ik zat op de Openbare Lagere School in Zoetermeer. En van het eerste jaar kan ik me nog herinneren, dat we in een heel oud lokaal zaten. Dat was midden in de Dorpsstraat (nu Dorpsstraat 70). We moesten door een poortje waar 'Schole' op stond. En toen werd de Openbare School gebouwd, waar nu de Muziekschool is en ik ben in de tweede klas naar de nieuwe school gegaan. We hadden meester Verwers en meester Ooms en later kwam meester Baylé. En dan hadden we meester Van Eijk, juffrouw Koster en juffrouw Hilvers. Ik moet zeggen, van meester Baylé heb ik heel veel geleerd, ik vond hem een fijne man. Hij deed niet alleen het gewone onderwijs, maar hij nam ons ook mee naar de Volkstuintjes. Daar heb ik misschien de liefhebberij voor tuinieren van overgehouden".

Op aandringen van een van zijn broers, die zich zelf door middel van cursussen ontwikkeld had, mocht Henk naar de MULO.

"Ik ging elke dag met het treintje naar de MULO in Voorburg en dat ging goed, totdat mijn vader het andere jaar een ongeluk kreeg aan de spoorwegen. Hij werd gepensioneerd, het inkomen werd kleiner en toen werd ik van de MULO gehaald. Toen moest ik gaan werken bij de tuinders voor vijf gulden in de week".

Het ongeluk van vader

"In die tijd had de Koningin een eigen trein en een eigen rijtuig. Zij was de hele week in Den Haag, maar op zaterdagochtend ging ze met haar

eigen trein naar Apeldoorn. Als ploegbaas bij de Spoorwegen moest je jouw rayon schouwen. Dat betekende, dat je moest gaan kijken of er geen sabotage was gepleegd aan de spoorlijn. Dan moest je de hele baan aflopen en op de grens van Nootdorp en Zoetermeer moest je daar gaan staan met je rode vlag en dan moest je wachten tot de Koningin voorbij was. En toen de Koningin met haar rijtuig voorbij kwam en mijn vader aan de kant van de spoorlijn stond, is er onder de druk van de rijtuigen zo'n grote keisteen weggesprongen en die is tegen z'n oog en z'n voorhoofd aangekomen. Hij werd afgekeurd en kreeg een verhoogd invaliditeitspensioen. Dokter Palte had gezegd: "Het kan een paar jaar duren, maar het komt allemaal weer goed", Dokter Palte had gelijk; twee jaar later scheelde mijn vader zo goed als niets meer. Toen het gebeurde was hij vijftig en tot z'n drieënnegentigste heeft hij van z'n pensioen genoten".

De beurtvaart

"In het verleden had mijn schoonvader, Koos Sentel, de beurtvaart van Zoetermeer naar Amsterdam. 's Zondagsavonds, kwart over twaalf, ging hij met z'n broodtrommeltje onder de arm naar de Walle en dan voer hij naar Amsterdam. Nou was mijn schoonvader geen erge zakenman en dat is ook niet erg vlot gegaan met dat bedrijf. Hij heeft het later ook verkocht aan Jaap van Beek. Jaap van Beek is dus later de schipper geworden naar Amsterdam. Dat heeft hij nog jaren gedaan voor de Spar, voor Nutricia en Van der Spek. Later is het weer overgedaan aan Bode Scholten en al heel spoedig werd alles met auto's gedaan. Dat ging ook zo met de beurtvaart naar Rotterdam.

Anton van Beek had twee schuiten die op Rotterdam voeren en een van mijn zwagers, jonge Koos Sentel, was schipper, maar al gauw kocht Anton van Beek een auto en toen was er voor die schuiten geen emplot meer. M'n zwager, Koos Sentel, heeft toen een van die schuiten gehuurd en daar heb ik ook heel veel vrachten mee gedaan. We gingen in de 'wilde binnenvaart'. We hebben van alles en nog wat gevaren en dat hebben we tot lang in de oorlog gedaan. De 'wilde binnenvaart' wilde zeggen dat het geen vaste beurtlijn was. Je moest maar kijken wat er op de beurs was. Al gauw hadden we een vaste baan bij de VEBENA. Dat was een organisatie die het voedseltransport in de oorlog regelde.

Nog even terug naar Jaap van Beek. Toen hij in 1928 het bedrijf overnam, was mijn schoonvader inmiddels baas af. Hij is toen gaan werken bij Anton van Beek. Van de tijd dat mijn schoonvader nog zelfstandig was, hebben we nog

De schuit van Sentel bij de schuur van Hannes Blonk en de boerderij van Leen Karens. De personen zijn van links naar rechts: Koos Sentel, Jasper Vermeer en Huug Maaskant

een foto. Daar staat hij op als schipper met twee knechts en dat kon natuurlijk niet op zo'n schuit".

Zie op de volgende bladzijde een foto van de gemeenteraad 1967-1970, gemaakt door Willem Hoogkamer.

Van links naar rechts zittend: mevrouw W.J.E. Gouman-Scheer, burgemeester J.W. Wegstapel, loco-burgemeester J. van Doornen, M. van Gogh;
van links naar rechts staande: T.N. Kaag, M. Bos, A. van der Spek, G.L. Kamphuis, wethouder M. Meinsma, H.J. Oskam, wethouder C.M.J. Jongeneel, L.J. van der Goes, mr. A. Groenestein (gemeente secretaris), prof. dr. A. Kraal, wethouder M.J. Bruin en L.B. van der Slik.

(wordt vervolgd)

M. Moers-De Vree en P.G. Roos

+ = + = + = + = + = + = +

GENEALOGIE EN HERALDIK

Voor 1993 zijn de volgende avonden gepland:

Vergader/werkavond: 13 december.

Inloopavond: 20 december.

Met ingang van 1 januari 1994 vindt er een verandering plaats wat betreft de avonden van de werkgroep. In de maanden juli en augustus zijn er geen bijeenkomsten.

Het schema ziet er dan als volgt uit:

INLOOPAVONDEN: Elke eerste maandag van de maand, met uitzondering van 4-4-1994 (2e paasdag) en 5-12-1994.

VERGADERAVONDEN: 24 januari; 18 april; 27 juni en 19 september

WERK-/STUDIEAVONDEN: Alle overige maandagen, uitgezonderd 2e pinksterdag en 2e kerstdag.

Alle avonden zijn op de maandagavond en beginnen om 20.00 uur in 't Oude Huis, Dorpsstraat 7.

Nadere inlichtingen:

Marjolijne Vijverberg-Kalkema, Stekelbaarsslot 35,
2724 AR Zoetermeer. Tel. 079-31.65.52.

Genealogische Kontakttag 18 september 1993 Zoetermeer

Op een van de betere nazomerdagen werd de benedenzaal van de Morgensterkerk aan de Nassaulaan te Zoetermeer ingericht met oranjekleurige kraampjes.

Naast de organiserende Werkgroep Genealogie en Heraldiek van het Historisch Genootschap Oud Soetermeer, werden deze bezet door een 20-tal bestuursleden en medewerk(st)ers van:

- a. de Afdeling Delfland van de Nederlandse Genealogische Vereniging (N.G.V.), met hun Coördinator Afdelings Ledenservice (C.A.L.S.);
- b. de Computerdienst van de N.G.V. ;
- c. de Studiegroep Genealogie Westland ;
- d. de gezamenlijke Historische Werkgroepen Westland, vertegenwoordigende : Oud De Lier, Oud Wateringen en Kwintseheul, Maasland, Schipluiden, Naaldwijk, 's-Gravenzande, Honselersdijk, Loosduinen en Monster ;
- e. de Genealogische Vereniging Prometheus van de Technische Universiteit te Delft ;
- f. de Historische Kring Benthuisen.

Ter gelegenheid van deze dag werd het mogelijk, door toedoen van de Heer C. van Wieringen, een speciaal themanummer van het verenigingsblad "'t Seghen Waert" te publiceren.

De inhoud bestaat uit artikelen betreffende Genealogie en Heraldiek.

Onze speciale dank ook aan de schrijvers.

In het bovenzaaltje werden een aantal korte lezingen gehouden, waarvoor grote belangstelling werd getoond. Uit de reacties van de bezoekers kon worden opgemaakt, dat een en ander als zeer leerzaam en ook informatief werd ervaren.

Zo was er :

- 1^e de lezing met dia's over Heraldiek en het Wapenregister van de Afdeling Delfland, door de Heer E.B van Rijn ;
- 2^e een dia-presentatie over Oud- en Nieuw Zoetermeer, door Mevrouw R. Moers-de Vree en de Heer A. Hoogland ;
- 3^e een lezing over Genealogie voor Beginners, door de Heer E.W. van den Burg.

De heer Cals van de Afdeling Delfland met het Kontaktdienst-bestand op hun P.C. had het zeer druk, terwijl uit de gesprekken en veel geschrijf aan de middentafel bleek dat er nogal wat gegevens werden uitgewisseld. Sommige bezoekers kwamen ook van ver buiten Zuid Holland gelegen plaatsen.

De N.G.V.-Computerdienst toonde de vele mogelijkheden, die met hun programma's op genealogisch gebied mogelijk zijn.

Voor computerliefhebbers - en die zijn er steeds meer onder genealogen - een ware vraagbaak. Veel aandacht trokken ook de diverse publikaties bij de stands van : het Westland, Prometheus, Benthuisen en Zoetermeer. Vele publikaties waren niet alleen ter inzage, maar ook te koop.

Met ruim 125 bezoekers kunnen we spreken van een geslaagde dag, die zeker voor her- haling vatbaar is.

Een welgemeend woord van dank is zeker op zijn plaats aan de beheerder van de zaal en zijn medewer(st)ers voor hun gastvrijheid en de verzorging van de catering.

Ook de leden van alle deelnemende verenigingen en werkgroepen, die zich hebben ingezet om deze dag zo succesvol te doen verlopen, hartelijk bedankt.

Laten we hopen nog langdurig op een prettige wijze te mogen samenwerken.

Het bestuur van de Werkgroep Genealogie en Heraldiek Zoetermeer

SCHENKING

Van de heer C. van der Spek ontving de werkgroep een boek over de gemeenten van Nederland, waarvoor onze hartelijke dank.

VRAAG EN ANTWOORD

Vragen en antwoorden voor deze rubriek kunt U zenden aan de Genealogische Werkgroep Zoetermeer, Dorpsstraat 7, 2712 AB Zoetermeer, onder vermelding van Vraag en Antwoord.

93/7 CLAES SIJMENS

Wie kan mij helpen aan gegevens over Claes Sijmens Brouckweg. Claes ondertrouwt 25-7-1638 te Zoetermeer en Zevenhuizen met Maertje/Marijtje Cornelis wed. van Jochem Cornelis van Zevenhuizen. Claes was wednr. van Aaltje Cornelis. Bij de dopen van de kinderen wordt de vader vermeld als Claes Sijmen in de Meer. Alle gegevens over zijn voor- en nageslacht zijn van harte welkom. In verband met bovenstaande kom ik ook tegen: wonende aan de Hedam. Waar of wat is dat?

Mevr. A.P.J. Käyser van der Zee, Pijnacker.

93/8 VAN LUIJPEN/VAN LUIPEN

Wie komt bij zijn onderzoek de naam van Luijpen/van Luipen tegen? Graag zou ik contact met deze mensen krijgen om zodoende, mogelijk, mijn vele gegevens te completeren.

Dhr. C.J. van Luijpen, Zoetermeer.

Fragmentgenealogie Sjardijn.

I. JAN SJARDIJN, tr. MARIJTJE STAM.

Uit dit huwelijk:

1. PIETER, geb. Leiden 11-9-1796, volgt II.

II. PIETER SJARDIJN, geb. Leiden 11-9-1796, arbeider, overl. Zegwaart 22-4-1867, tr. Zegwaart 3-8-1827 ALIDA VAN DER SPEK, geb. Zoetermeer 9-1-1802, dienstbode, overl. Zegwaart 15-5-1862.

Getuigen bij het huwelijk waren: Cornelis Soeterbroek, 55 jr, mr verver; Roelof Kapteijn, 45 jr, horlogemaker te Segwaert; Christiaan van der Vree, 42 jr, kledermaker; Jan van Rijs, 39 jr, mr zadelmaker te Segwaert (acte 7).

Dit echtpaar is in mei 1815 in Zegwaart gaan wonen in Wijk A nr. 22c, later Dorp 27c.

Uit dit huwelijk:

1. JOHANNES, geb. Zegwaart 23-3-1828 (acte 17), overl. Zegwaart 5-8-1835 (acte 29).
2. PIETER SJARDEIN, geb. Zegwaart 18-12-1829, volgt III.
3. ADRIANUS, geb. Zegwaart 4-3-1832 (acte 11) Adrianus is aangegeven door de vroedvrouw Hendrina de Bleij en buurman Joseph Hekker, wegens dienst doen van Pieter Sjardijn in de schutterij.
Adrianus vertrok op 13-10-1855 naar Bleiswijk en later naar Ouderkerk a/d IJssel.
4. GERRIT, geb. Zegwaart 28-5-1835 (acte 22), overl. Zegwaart 7-7-1844.
5. MARIA, geb. Zegwaart 28-5-1835 (acte 22), tr. Zegwaart 18-5-1866 ARIE BRINKERS.
6. JOHANNES, geb. Zegwaart 10-1-1838 (acte 5), overl. Zegwaart 27-7-1849
7. STIJNTJE, geb. Zegwaart 15-1-1842 (acte 6), dienstbode, tr.(1) Zegwaart 18-5-1871 HENDRIK VAN DER SMIT. Zij woonden Rokkeveen 122b te Zegwaart.
Stijntje, tr.(2) Zegwaart 26-5-1876 MARINUS VAN DEN DOOL, geb. Hoogeveen ca. 1843, arbeider, zn. van Jacob van den Dool, boerenknecht, en Jannetje van Alenburg.
Uit beide huwelijken geen nakomelingen meer in leven.
8. SIMON, geb. Zegwaart 14-3-1840 (acte 13), overl. Zegwaart 25-1-1841.

III. PIETER SJARDEIN, geb. Zegwaart 18-12-1829 (acte 63), winkelier, overl. Zegwaart 5-10-1900, tr. Zoetermeer 10-12-1859 (of 16-12) AALTJE DE WILDE, geb. Zoetermeer 17-6-1834, dr. van Teunis de Wilde en Maria Groenheyde.

Dit gezin woonde te Zegwaart Dorp 55; 65; 63; 69.

Getuigen bij het huwelijk waren: Theodorus Marinus Pieterse, 50 jr, broodbakker; Arie Hekker, 37 jr, plaatselijke bode; Aart Schaap, 40 jr, veldwachter en Dirk den Ouden, 25 jr, kasteleins-knecht.

Uit dit huwelijk:

1. TEUNIS, geb. Zoetermeer 7-2-1861.
2. ALIDA, geb. Zoetermeer 7-5-1862.
3. TEUNIS SJARDIJN, geb. Zegwaard 27-9-1864, overl. Zegwaard 2-4-1865.
4. ALIDA SJARDIJN, geb. Zegwaard 2-2-1866, overl. Zegwaard 20-2-1866.
5. PIETER SJARDIJN, geb. Zegwaard 25-12-1869, overl. Zegwaard 22-12-1925.
6. NN SJARDIJN, geb. Zegwaard 3-10-1871 (levenloos geboren).
7. MARIA SJARDIJN, geb. Zegwaard 15-11-1872, overl. Zegwaard 7-2-1874.
8. TEUNIS SJARDIJN, geb. Zegwaard 20-9-1877 (acte 41), overl. Zegwaard 7-6-1895 (acte 12; oud 17 jaar).
9. ADRIANUS SJARDIJN, geb. Zegwaard 25-6-1879, overl. Zegwaard 20-8-1880.

Met eventuele vragen en opmerkingen (bijvoorbeeld aanvullingen) kunt U zich wenden tot de genealogische werkgroep Zoetermeer.

+ = + = + = + = + = + = +

VERSLAG van de ledenvergadering van het Historisch Genootschap Oud Soetermeer, gehouden op 27 april 1993.

Aanwezig 45 leden : afwezig met kennisgeving de dames Van Dijk, Koopmans, Kruls, Van Noort, Van der Ploeg, Stuijt, en de heren Bossers, Van den Burg (tot 20.45), Van Dam, Collenteur, Hoefnagel, Janse, Kamphuis (tot 20.45), Klos, Krijgsman, Van Noort, Van Tartwijk, Van Waay, Van Well.

1. Opening

De voorzitter opent de vergadering om 20.10 uur en heet alle aanwezigen hartelijk welkom. Hij constateert dat deze met inachtneming van alle vereisten is bijeengeroepen en dat ter vergadering 45 leden aanwezig zijn, zodat rechtsgeldig besloten kan worden omtrent na te noemen voorstellen. Op de agenda staan als bijzondere punten het wijzigen en goedkeuren van

de statuten en de verkiezing van de nieuwe voorzitter. Daarnaast vindt om 21.00 uur de overhandiging plaats van de herdruk van het boek "Gebundeld Verleden".

2. Mededelingen van het bestuur

De secretaris maakt melding van de leden die met kennisgeving afwezig zijn.

Eén ingekomen stuk ter vergadering: Hierin maakt dhr. Van Luijpen, reservelid kascommissie, kenbaar dat hij zich voor de komende periode 1993 niet beschikbaar stelt als lid van de kascommissie.

3. Verslag ledenvergadering 27 april 1993

Het verslag wordt zonder op- of aanmerkingen door de leden goedgekeurd en vastgesteld.

4. Vaststellen statuten en HHR

De laatste algemene statutenwijziging dateert uit 1986. Een commissie, die onlangs de huisregels binnen 't Oude Huis heeft opgesteld en waarin zitting hebben de heren Van den Burg, Van Domburg en Kamphuis, heeft de wijzigingen van de statuten opgesteld en voorgelegd aan het algemeen bestuur. Het bestuur heeft de concept-statuten vastgesteld.

Naast een aantal kleinere aanpassingen is er ook een aantal inhoudelijke wijzigingen te noemen. Dit zijn onder andere het terugbrengen van het aantal bestuursleden (elke werkgroep heeft recht op één zetel), instellen

van huisregels, uitgeven van het verenigingsblad, verkiezingsprocedure van de voorzitter, instellen van werkgroepen.

Dhr. Nijholt merkt op dat de werkgroepen niet gekend zijn in de wijzigingen van de statuten en HHR. De voorzitter geeft aan dat het algemeen bestuur een afspiegeling is van de leden. Alle werkgroepen hebben zitting in het bestuur waar zij via hun afgevaardigde vertegenwoordigd worden.

Mw. Moerman merkt op dat het uitgeven van een verenigingsblad (artikel 3) is toegevoegd aan de statuten. Zij vindt de vertegenwoordiging van de redactie in het bestuur niet terug in de statuten. De voorzitter antwoordt dat de redactie nauw bij het opstellen van de statuten betrokken was. Eventueel kan men t.z.t. de redactie aanmerken als een werkgroep waardoor artikel 11 in werking treedt.

Dhr. Van Luijpen vraagt naar de status van de statuten. De voorzitter geeft aan dat het concept-statuten betreffen die voor wijziging vatbaar zijn, maar inhoudelijk door het algemeen bestuur zijn vastgesteld. Bij inhoudelijke wijzigingen gaan zij dan ook retour naar het algemeen bestuur waardoor zij pas in de volgende ledenvergadering vastgesteld kunnen worden. Dhr. Grootveld vindt dat als er wijzigingsvoorstellen naar voren komen deze hedenavond zo mogelijk behandeld dienen te worden en vastgesteld zodat de voorliggende statuten met wijzigingen in deze vergadering kunnen worden goedgekeurd.

Na nog enige opmerkingen die geen wijzigingen met zich meebrengen stelt de voorzitter aan de orde het voorstel om de statuten van de vereniging te wijzigingen, zulks conform het daarvoor door Jacobse & Doorduyn, notarissen, opgestelde concept gedateerd 13 april 1993, en te doen passeren bij de notaris. De voorzitter constateert dat het voorstel met algemene stemmen wordt aangenomen.

Dhr. Jacobse, notaris, geeft aan dat de leden een afgevaardigde moeten aanwijzen voor het passeren van de akte. Met algemene stemmen wordt de voorzitter, dhr. Van Wieringen, hiervoor aangewezen.

Het vaststellen van het huishoudelijk reglement komt niet aan de orde omdat het algemeen bestuur dit nog moet vaststellen. Vanuit de werkgroepen wordt aangedrongen dat zij bij het opstellen van het huishoudelijk reglement inspraak krijgen voordat het wordt vastgesteld in de ledenvergadering.

5. Vaststellen jaarverslag 1992

De voorzitter neemt het in 't Seghen Waert gepubliceerde jaarverslag door.

Het jaarverslag wordt zonder op- of aanmerkingen vastgesteld. De voorzitter bedankt de secretaris voor het opstellen van het jaarverslag.

6. Vaststellen balans en financieel verslag 1992

Eerst merkt de penningmeester op dat er in de telling van lasten/uitgaven een klein foutje is geslopen. Het resultaat bedraagt f 13.306,97 een verschil van f 40,--. Verder meldt hij dat de post f 1185,-- op de balans dit jaar terugbetaald moet worden aan de gemeente Zoetermeer. De penningmeester vraagt of de leden verder nog op- of aanmerkingen hebben op de in 't Seghen Waert gepubliceerde jaarrekening, balans en de bijbehorende toelichting. Daar er door de leden geen opmerkingen zijn gaat de voorzitter over tot het volgende agendapunt het verslag van de kascommissie.

7. Verslag kascommissie

Mw. Moerman en dhr. Nijholt hebben op 5 maart jl. de financiële bescheiden van het HGOS gecontroleerd en in orde bevonden. De kascommissie stelt daarom voor de volledige jaarstukken goed te keuren en het bestuur i.c. de penningmeester te dechargeren. Het financiële verslag en de balans 1992 worden door de leden goedgekeurd. De voorzitter bedankt de penningmeester voor het vele werk dat hij de afgelopen twee jaar voor de vereniging heeft gedaan. De penningmeester kijkt ondanks het aanzienlijke werk, terug op een prettig tijd binnen het bestuur.

8. Verkiezing kascommissie

De huidige kascommissie wordt door de voorzitter bedankt voor het gedane werk. Mw. Moerman treedt na twee jaar af. Dhr. Nijholt blijft nog een jaar aan. Dhr. Akkerman wordt benoemd voor een periode van 2 jaar. Reserve lid is dhr. Switzar.

Hierna wordt de 2e druk *Gebundeld Verleden* uitgereikt aan G. Scholten.

9. Bestuursverkiezing

De voorzitter deelt mede dat volgens rooster de heren Van Domburg, Windmeijer en Van Zwet aftreden uit het algemeen bestuur. Zij stellen zich herkiesbaar voor hun laatste termijn. Volgens de zojuist vastgestelde statuten heeft de AWZ recht op één zetel, maar daar de beide

AWZ-leden volgens de oude statuten zijn benoemd, blijven hun oude rechten gehandhaafd. Naast de voorzitter, dhr. Van Wieringen, treedt dhr. Klos af. Voor verkiezing draagt het bestuur, naast de drie herkiesbare bestuursleden, de heren Bogaers, Collenteur, Grootveld en Vermeulen voor. Er hebben zich geen tegenkandidaten aangemeld. Uit de schriftelijke stemming blijkt, dat na telling van de stemmen, alle door het bestuur voorgedragen kandidaten het vereiste aantal stemmen hebben behaald, waardoor zij per heden zijn verkozen.

Daar de voorzitter met ingang van 1 mei a.s. aftreedt, stelt hij voor volgens de nieuwe statuten de voorzitter in functie te kiezen. Het bestuur heeft besloten dhr. Grootveld voor te dragen om het voorzitterschap op zich te nemen. Na de schriftelijke stemming blijkt dat dhr. Grootveld met 39 stemmen van de 45 aanwezige leden is gekozen. Dhr. Grootveld aanvaardt het voorzitterschap en bedankt de aanwezigen voor het vertrouwen.

Het bestuur bestaat thans uit 12 leden, de overige functies worden binnen het algemeen bestuur verdeeld. Bij dit even aantal bestuursleden onthoudt de voorzitter zich van stemming.

9. Rondvraag

Dhr. Schneider vindt de excursie naar Woerden geen goede keuze. Hij stelt nogmaals voor een excursie naar IJsselstein en Oudewater te plannen. Deze keer is voor Woerden gekozen ten eerste omdat het weldegelijk een rijke historie kent en voor een middag-excursie eenvoudig te bereiken is.

10. Sluiting

De voorzitter neemt aan het eind van deze vergadering namens het bestuur afscheid met een kort woord van mw. Veldman onze PR-vrouw, dhr. Kamphuis namens de gemeente Zoetermeer, dhr. Klos (helaas niet aanwezig) en dhr. Wester oud-penningmeester. Hij overhandigt aan hen een cadeaubon en bloemen voor de inzet over de afgelopen jaren. Hierna bedankt hij bestuur, museum, werkgroepen en verder iedereen die het genootschap een goed hart toedraagt voor de goede samenwerking en inzet die hij tijdens zijn voorzitterschap heeft ondervonden. Hierna vraagt de secretaris dhr. Van den Burg namens het bestuur afscheid te nemen van de voorzitter.

Na de toespraak overhandigen dhr. van den Burg en de secretaris een cadeau aan de voorzitter voor zijn inspanningen als bestuurslid in de afgelopen 21 jaren waarvan de laatste zes jaar als voorzitter van de vereniging.

Aan mw. Van Wieringen worden bloemen aangeboden.

+ = + = + = + = + = +

KOOT

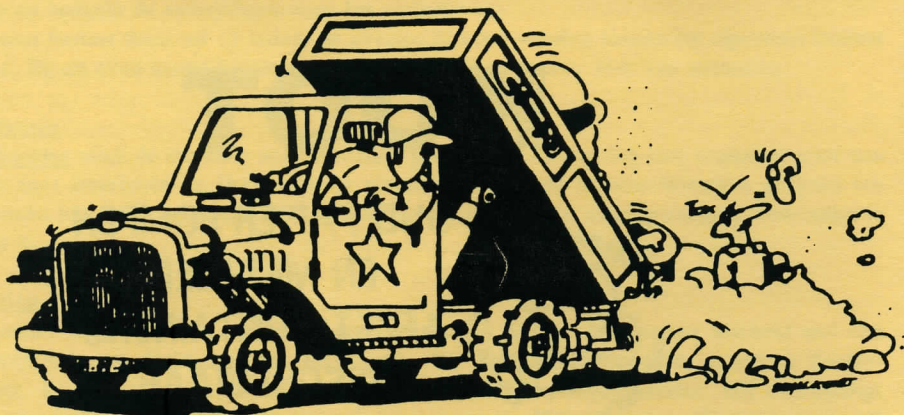

oud papier lompen
en metalen
afzet containers
beschikbaar

vlamingstraat 30
2713 RS ZOETERMEER

TEL. 079 - 164196

HET AVONTUUR BEGINT BIJ DE DUMP

- CAMPINGSPOORT
- SCHIETSPORT
- WERKKLEDING
- CAMPINGGAS
- OVERLEVINGSETS
- MESSEN
- LEGERKLEDING
- VRIJETIJDSKLEDING

dump
hervijnen
dorpsstraat 66 zoetermeer

079-
163551